

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Principia Juris Canonici : Ex Libro ... Decretalium Gregorii
IX. Pontificis M / Antehac In Alma & Archi-Episcopali
Benedictina Universitate Salisburgensi**

König, Robert

Salisburgi, 1725

VD18 80460526

7. De eo, qui duxit in Matrimonium, quam polluit per adulterium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61800)

fario, quâ tollitur: cum enim hocce impedimentum non ex jure naturali, vel Divino, sed ex antiquissimo Ecclesiæ usu, ac jure procedat, ideo in eo S. Pontifex dispensare potest, & re ipsa dispensavit Paulus V. quatenus Episcopo Furainensi in Japonia, & Superioribus Societatis in Regno Chinesis ad decennium facultatem in isto impedimento dispensandi concessit, ut habet Bulla ejus data 21. Junii 1616. quæ incipit: *Ut animarum saluti*. Ad hoc tamen, ut licita sit dispensatio, urgentissima causæ requiruntur ob ingens periculum perversionis, & seductionis, cui subijcitur fidelis cum infideli conjunctus. Vincent. de Just. de dispens. matr. lib. 2. c. 15. n. 2.

TITULUS VII.

De eo, qui duxit in matrimonium, quam polluit per adulterium.

Equidem Rubrica solum impedimentum criminis in specie exhibet: quia verò *vis seu metus, & raptus* crimen præferunt, de his quoque agemus.

Pars I.

De Impedimento criminis,
SUMMARI A.

1. Definitio impedimenti criminis. 2. Quo jure sit constitutum? 3. 8. 9. 10. 11. 12. Ex quo, & quali crimine oriatur? 4. 5. 6. 7. Quos inhabilitet ad matrimonium? 13. Hujus impedimenti effectus. 14. An admittant dispensationem?

§. I.

1. *Definitur* impedimentum criminis, quòd sit crimen conjugicidii, vel adulterii, obstans, ne matrimonium inter personas criminosas validè contrahi possit.

§. II.

2. *Causa efficiens* impedimenti criminis est vel remota, vel proxima.

Remota est jus, non naturale, aut Divinum positivum, sed solum Ecclesiasticum, quod habetur in *c. de Convers. infidel. c. si quis 5. causa 31. q. 1. c. 1. & seqq. h. t. Sanchez lib. 7. disp. 78. n. 22. & disp. 79. n. 42. Bonacin. de Matr. q. 3. punct. 6. n. 2.*

Proxima est crimen, è quo oritur, idque duplex, nempe conjugicidium, & adulterium. Conjugicidium, quo ex duorum conspiratione alterius conjux occiditur, ut postmodum inter se matrimonium contrahant *d. c. 1. de Convers. infidel.* Adulterium, si est conjunctum vel cum conjugicidio *c. 3. & 6. b. t.* vel cum matrimonio contracto de presenti, aut cum promissione futuri matrimonii facta, conjuges superflite. *c. 2. 4. 5. & 8.*

§. III.

Subjectum impedimenti criminis sunt criminosi, quos reddit inhabiles ad matrimonium contrahendum. Ubi

Adverto I. hoc impedimentum non ligatur infideles, si tempore infidelitatis crimen adulterii, vel homicidii commisissent, cum tunc Ecclesiæ subjecti non sint, à qua duntaxat impedimentum hoc est inductum, & ideo non tantum ante, sed etiam post conversionem cum complice validè matrimonium contrahere poterunt. Rmus. Maurus Oberascher de Matr. c. 4. §. 9. in fin. Si tamen unus complex esset fidelis, & alter infidelis, fidelis hoc impedimentum contraheret, cum ipse sit Ecclesiæ subjectus. *d. c. 1. de Convers. infidel.*

Adverto II. quidquid circa impedimentum criminis dispositum est de marito, hoc pari ratione procedere de uxore, & econtra: quippe dispositio, etsi odiosa & pœnalis, facta tamen in uno correlativorum, procedit etiam de altero, quando nulla omnino ratio disparitatis apparet, ut notant DD. in *l. fin. C. de ludi. viduis. toll.* & Panorm. in *c. quia Clerici. n. 7. de Jure patronat.* Dissentit Gutierrez de Matr. c. 105. n. 10. qui putat nullum nasci impe-

impedimentum ex viricidii, eò quòd non ita facile uxor mariti mortem procurare præsumatur, quam maritus uxoris, consequenter ad eum calum, velut rariùs contingentem, impedimentum extendendum non sit juxta l. 5. f. de Legib. Sed obloquantur aperti Textus in c. si quis uivente 5. causà 31. q. 1. c. 1. de Convers. infidel.

Adverto III. Impedimentum ex crimine procedere solummodò respectu complicum, non autem eos impedire, quin cum aliis valide matrimonium contrahere possint, arg. c. 4. b. r. Quia impedimentorum extensio ultra calus clarè in jure expressos fieri non debet. Barbol. & Panorm. in sæpè d. c. 1. de Convers. infidel.

Quæstionis est: an eos quoque crimen conjugicidii, vel adulterii ad matrimonium inhabiles reddat, qui invincibiliter ignorant, tali crimini annexum esse impedimentum dirimens matrimonii?

Negativæ patrocinantur Paludanus 2. sent. D. 34. q. 1. n. 17. Major *ibid.* dist. 37. q. 1. n. 4. Fernández in *Medal. casuum conscientia.* p. 3. c. 16. f. 5. in fin. ubi relatus à Diana p. 10. tr. 13. resol. 51. ait, hanc opinionem esse communiorem. Principalis eorum ratio est: quia ignorantia pœnæ Ecclesiasticæ, saltem gravis, & extraordinariæ, excusat à pœna, ut absolute docet Navar. in *Sum. c.* 23. n. 47. ¶ addo his. & in specie, quòd lex pœnalis irritans, sive annullans non afficiat ignorantes, supponit Sanchez *lib. 3. de Matr. disp.* 17. n. 11. propter generalem Textum in c. ut animarum. 2. de Constit. in 6. Esse verò legem illam, quæ impedimentum criminis statuit, pœnalem, tradit Layman *lib. 1. de Legib. tr.* 4. c. 15. n. 5. & satis ex ipsis juris textibus supra allegatum compertum est. Imò & ipsum nomen insinuat: idcirco enim vocatur impedimentum criminis; quòd ob crimen, adeòq; in pœnam delicti ab Ecclesia statutum sit. Et

cur alia impedimenta, quæ crimen supponunt, non appellantur impedimenta criminis, nisi quia non in pœnam, sed ob honestatem, decentiam, libertatem matrimonii, similesque fines ab Ecclesia introducta sunt?

Affirmativæ suffragantur Diana p. 10. tr. 13. resol. 51. P. Engel *ad tit. de Consang. & affinit. n.* 11. Gobat *tr. 9. de Matrim. n.* 202. & eo teste praxis omnium tribunalium, præsertim Romani; idque meritò: tum quia universim impedimenta matrimonii dirimentia non solum imposita sunt ut pœnæ, verùm principaliter tanquam inhabilitates, ut præter alios notat Less. in 3. p. de *Sacr. matr. c.* 7. d. n. 130. tum quia speciatim etiam impedimentum criminis ab Ecclesia inductum est, non præcisè in pœnam delicti, sed principaliter ad absterrendos homines, ne spe matrimonii conjugicidia, ac adultetia committant, ut unanimiter supponunt DD. apud Patrit. Sporer *de Matr. n.* 114.

Unde sua sponte ruit ratio oppositæ sententiæ: falsum enim omnino est, impedimentum criminis meram, ac puram pœnam, & legem, quæ statuitur, pœnalem esse: quia licet partialiter, aut secundariò in pœnam commissi conjugicidii, vel adulterii inductum sit, indeque nomen traxerit, principaliter tamen statutum est ob fines paulò ante dictos. Confer Clariss. P. Jacob, Wex. *de Sponsal. p. 2. controvers. 5. per tot.*

§. IV.

Forma impedimenti criminis spectatur in 8 qualitibus, ac conditionibus, quibus affectum esse oportet conjugicidium, vel adulterium, ut sit impedimentum dirimens matrimonii.

Ut conjugicidium præcisè seclusò adulterio matrimonium dirimat, requiritur I. ut tam vir, quam foemina ad innocentis conjugis mortem concurrat, sive per se, sive per alium: sive physicè, sive moraliter, nimirum suadendo, aut mandando. Quòd si vir solus mortem

procuravit, non impeditur matrimonium, tamen si foemina occisionem suo nomine, aut sui gratia factam postea ratam habuerit; quandoquidem rati habitio non est causa occisionis, nec machinatio mortis, quam iura exigunt. Text. & DD. in c. 1. de *Convers. infidel.* Reverend. Maurus Oberalscher de *Matr.* c. 4. §. 9. q. 1. v. *sequitur primo.* II. Requiritur, ut conspiratio illa in eadem conjugis, aut mortis machinatio fiat ex intentione contrahendi matrimonium cum illa ipsa, vel illo complice. Si ex alia causa, puta propter injuriam illatam; ex odio, aut vindicta, aut ex intentione contrahendi matrimonium cum persona alia, quam complice, tale conjugicidium perpetretur, nullum ex eo oritur impedimentum dirimens, cum cesset ratio prohibitiva legis, quae consistit in excludendo voto captandae mortis inter conjuges. Navar. b. t. *consil.* 1. Sanch. lib. 7. de *Matr. disp.* 78. III. Requiritur, ut mors ipsa ex vi talis machinationis, non ex alia causa, v. g. ex medici, aut aegri culpa subsequatur: quia verba legum, praesertim poenalium, debent intelligi cum effectu. v. *relatum. de Cleric. non resia.* Gloss. in d. c. 1. de *Convers. infidel.* v. *procuraverint.* Pontius de *Matr.* lib. 7. c. 45. n. 4. circa fin.

10 Ut ex adulterio cum occisione alterius impedimentum dirimens consurgat I. necessum est, ut caedes sequatur ad effectum praecitum contrahendi matrimonium cum complice adulterii: licet enim hoc in jure non reperitur expressum, colligitur tamen ex fine hujus impedimenti, qui est, ne conjux unus alterum cupiditate ineundi matrimonii cum adultera interficiat; quae ratio cessat, si occisio non fiat animo ducendi adulteram. Bonacin. de *Matrim.* q. 3. punct. 6. num. 5. Layman lib. 5. tit. 10. p. 4. c. 10. n. 2. in fin. Rota in *Noviss. dec.* 316. n. 28. coram Coccino. II. Non quidem requiritur, ut ambo adulteri in mortem conjugis innocentis conspi-

rent, sed satis est, si alter sive suum, sive complices conjugem occidat, eadem tamen adulterium praecedat, oportet. Unde, si puella, cujus amore captus maritus uxorem suam occidit, uxore jam occisa, cum tali viro fornicetur, nullum cum eo impedimentum dirimens contrahit: quia talis concubitus non est adulterium, jura autem requirunt occisionem cum adulterio. c. 3. & 6. h. t. Communis apud Patrit. Sporer de *Matrim.* n. 105. III. Non sufficit, quod conjux mortem alterius machinatus sit, sed cum effectu eam exequi debet, si non physice, ac propriis manibus, saltem moraliter, consilio scilicet, vel mandato. d. c. 3. & 6. Hinc si is, qui mandatum occidendi dedit, mandatum revocavit, & revocatio mandatio ante necem conjugis innovit, non incurrit hoc impedimentum, sicut nec ille, qui dedit consilium, quod non influxit. Bonac. d. punct. 6. n. 6. Vincent. de *Just. de Dispens. matr.* lib. 2. c. 16. n. 8.

Denique ut adulterium cum matrimonio de presenti, vel cum promissione futuri matrimonii sit impedimentum dirimens, requiritur I. ut copula perfecta interveniat cum immissione veri seminis intra vas: jura enim desiderant adulterium, quod de vero, & consummato accipi debet, cum versetur in materia poenali. Sanchez lib. 7. de *Matr. disp.* 79. num. 44. II. Ut ex parte utriusque adulterium non tantum sit materiale, sed etiam formale. c. 1. & fin. h. t. quamobrem nullum nascitur impedimentum, si foemina soluta, sub specie, aut spe matrimonii peccet cum conjugato, ignorans eum esse conjugatum, quia ex parte ejus adulterium formale non fuit ob ignorantiam status conjugalis. Barb. in d. c. 1. h. t. n. 2. III. Ut promissio ab una parte facta, ab altera sit acceptata: etenim verba accipienda sunt cum effectu, & promissio non acceptata est nuda pollicitatio, quae nullam parit obligationem. l. *absenti. ff. de Don.* Non

Non tamen refert jurata sit promissio, an simplex? Licet enim *in d. c. fin. & passim. h. t.* exigatur, ut quis fide data promiserit matrimonium, quo nomine solum intelligi promissionem juratam, & ex promissione simplici nullum oriri impedimentum, docuerunt multi apud Sanchez *d. disp. 79. n. 28.* nihilominus subiecta materia, & ratio legis, id est, votum captandæ mortis suadet, ut idem sentiamus de promissione simplici, quod de jurata. Nec etiam refert, utrum promissio matrimonii sit unilateralis, vel reciproca? dummodo à conjugato facta sit: quoniam periculum insidiarum, & votum captandæ mortis ex parte complicitis non inde provenit, quia ipse obligatus est, vel reciprocè promissit, sed quia alium obligatum habet. *c. 6. h. t. Gutierrez de Matrim. c. 105. n. 28.* IV. Requiritur, ut promissio sit pura, & absoluta, vel saltem ut ante mortem conjugis sit purificata: eò quod promissio conditionalis, quamdiu adhuc suspensa est, & pendet à futuro eventu, non habeat rationem veræ promissionis, nec pariat obligationem. Vincent. de Jult. *d. c. 6. n. 41. Coninck de Sacram. disp. 31. dub. 5. n. 59.* V. Promissio matrimonii debet esse seria, non ficta: cum alioquin non censeatur promissio. Layman *in Theol. moral. lib. 5. tr. 10. p. 4. o. 10. n. 4.* Utut Sanchez *d. disp. 79. n. 10.* existimet, hoc impedimentum ex ficta quoque promissione contrahi, eò quod etiam per talem promissionem detur occasio insidiandi vitæ alterius conjugis. VI. Opus est, ut adulterium, & promissio concurrant copulativè, aded, ut neque solum adulterium, neque sola promissio constituat hoc impedimentum dirimens, sed utrumque simul. *c. fin. h. t.* Nihil tamen interest, an promissio adulterium præcedat, vel subsequatur, aut simul eodem tempore fiat? si modò utrumq; fiat vivente eodem conjugate legitimo per *d. c. fin. & modò promissio, quæ adulte-*

rium præcessit, ante adulterium, non sit omnino remissa, & mutuo consensu dissoluta. Gutierrez de Matrim. *c. 105. n. 28.*

§. V.

Effectus impedimenti criminis est, quod inter personas illas, inter quas impedimentum hoc contractum esse diximus, dirimat matrimonium, ita ut nec dissolutò per mortem priore conjugio unquam possit consistere. *c. re-latum 4. & c. si quis 5. causa. 31. q. 1. c. 2. & seqq. h. t.* Neque refragatur *c. 1. Eod. ubi adulter, qui legitima uxore relicta aliam hujus rei insciam duxit post mortem primæ uxoris illam retinere jubetur, nisi ipsa decepta divortium petat: nam ex una parte illud adulterium non inducit impedimentum dirimens, cum sit solum adulterium materiale; ex altera verò æquum est, ut adulter adulteram deceptam ducat, & de novo cum ea matrimonium contrahat, instar ejus, qui sub spe matrimonii virginem desloravit, ne alias ipse ex sua malitia lucrum, innocens autem fæmina damnum sentiat. Text. & DD. *in d. c. 1.**

§. VI.

Contraria impedimento criminis est dispensatio, quæ tollitur. Et verò quia hoc impedimentum jure Ecclesiastico constitutum est, in eo S. Pontificem dispensare posse, exploratum habeo. Quoad praxim Curia Romanæ impedimentum, quod provenit ex conjugicidio, discernendum est ab eo, quod provenit ex adulterio. In priore, si publicum est, S. Pontifex non dispensat, sive uterque sive unus tantum ex contrahere volentibus mortem machinatus sit, ut removeatur votum captandæ mortis; si verò sit occultum, recurritur ad S. Pœnitentiarium, quæ difficillimè, & non nisi urgentissimis ex causis dispensat, & quando facultatem dispensandi concedit, committit Confessario per Oratorem eligendo, ut eundem Oratorem à contentis in litteris, ab adulterio, homicidio, & excelli-

excessibus hujusmodi, inunctis gravi, & diuturnâ poenitentia, orationibus, & elemosynis pro anima occisi, aliisque de jure injungendis, absolvat, & ut matrimonium cum complice de novo, secretè tamen ad evitanda scandala, contrahere possit, dispenset, prolemque legitimam decernat. In impedimento posteriore, si publicum est, S. Pontifex dispensat pro utroque foro, casu quo tamen conjux vivente conjuge cum alia defacto matrimonium contraxit, & uxore defuncta cum ea remanere velit, non aliter solet dispensare, quam negotiò plenè in S. Congregatione super Inquisitione discussò. Si verò impedimentum sit occultum, & Oratores publicè de matrimonio contrahendo tractarint, per S. Poenitentiarum Confessario committi solet, quatenus Oratores absolvat in foro conscientia inuncta salutari poenitentia, & aliis, quæ de jure fuerint injungenda, & dummodo impedimentum occultum sit, ac scandalorum pericula immineant, si vel matrimonium non contrahant, vel ab invicem separentur, dispenset, cum facultate etiam legitimandi prolem exinde susceptam. Latè Vincent. de Justis de Dispensat. matr. lib. 2. c. 16. à n. 64.

Pars II.

De Impedimento Coactionis.

SUMMARIA.

23. Quid sit impedimentum coactionis? 16. Quo jure matrimonium dirimat? 17. 19. 20. 21. 22. Ex qua vi, aut metu oriatur? 18. Quorum matrimonia dissolvat? 23. 24. Effectus hujus impedimenti. 25. 26. Quomodo metus purgetur?

§. I.

25 **D**efinitur impedimentum coactionis, quòd sit vis, aut metus gravis, injustè incussus, impediens matrimonium contrahendum, & dirimens contractum.

§. II.

Causa efficiens impedimenti coactionis, alia est remota, alia proxima.

Remota est jus. Sed quale? vim absolutam, cum simpliciter tollat consensum, jure naturali obstat valori matrimonii, in comperto est. An vero etiam metus gravis jure naturali matrimonium dirimat? vehementer discutatur.

Qui negant, moventur primo: quia metus levis non irritat matrimonium jure naturali, cum tamen æquè, ac metus gravis injuriam contineat, nec relinquat plenam libertatem, imò quandoque illi gravissimè opponatur, ut in avaro metus amittendæ pecuniæ. *Secundo*: quia dolus non minùs repugnat consensui, & reddit contractum involuntarium, quàm metus, & tamen dolus, si non est circa personam aut conditionem servilem, jure naturæ matrimonium non annullat. Ita Durand. Sotus, Paludan. Sylvest. & plures alii quos refert, & sequitur Sanch. de matr. lib. 4. disp. 14. n. 2. in fin.

Affirmativæ Patroni præcedunt primo: quòd nullus inveniatur textus in toto jure positivo, qui tale matrimonium irritet, uti fateatur ipse Sanchez, sed omnes tantùm declarent, illud esse irritum, sicque pro priori nullum, & invalidum supponunt, & quo alio jure, quàm jure naturali? vid. text. in c. 14. 15. & 28. de Sponsal. c. 2. h. t. *Secundo*: quòd ad matrimonium ex natura rei requiratur plena libertas, & perfectius voluntarium, quàm ad alios contractus civiles, tum propter illius vinculi indissolubilitatem, tum ob arctissimam conjunctionem non tantùm animorum, sed etiam corporum, tum ob honestam utriusque liberorum educationem; quæ omnia ex rei natura videntur pugnare cum coacto matrimonio, ut ex quo discordiæ, ex discordiis dissidia, ex his adulteria, cædes, ac alia majora mala communiter nascuntur. *Tertiò*: quòd si matrimonium jure naturæ initiò subsisteret, & semel valeret, metum pallius injuriam illatam, & damnum

damnum nullā industriā declinabile perpetuō
sustinere deberet, quod est contra benignita-
tem juris naturalis. Ita S. Thom. 3. p. in *Sup-
plem. q. 47. a. 7. in C. Sperell. decis. for. Ec-
cles. p. 1. dec. 6. n. 3.* Clariss. D. D. Gletle ad
ff. p. 1. q. 34.

Ego ab hac sententia non facile recedo, ne-
que rationibus contrariis inflector: Non pri-
mā: patet enim à posteriori metum levem
non irritare matrimonium jure naturæ, cum
Ecclesia tanquam validum admittat; unde
nec opponitur plenæ libertati ad matrimo-
nium requisitæ, sicut metus gravis. Ratio dis-
criminis est, quod levius metus non adversetur
mutuo amori, facileque inimiciæ ex eo ena-
te sopiantur, & condonentur, ita ut neque in-
dissolubilitati matrimonii, neque cohabitatio-
ni obstare censetur. Non secundā: quia in
ordine ad matrimonium non est eadem vis
doli, & metus, quando dolus non est circa per-
sonam, vel conditionem servilem, quando-
quidem dolus circa qualitates, relinquit con-
sensum omnino liberum circa personam, cum
quæ alter dolo circumventus contrahit; me-
tus verò injuriosè illatus tollit libertatem con-
sensus circa personam, quæ est objectum sub-
stantiale.

Causa efficiens proxima impedimenti co-
actionis est vis, aut metus gravis: differunt au-
tem in propriis terminis vis, ac metus: quia
vis est corporalis coactio omnino reluctanti
illata, quæ omnem consensum excludit, ut si
quis manum adolescentis vi trahat ad fœdus
matrimonii per dexterarum conjunctionem
ineundum. l. 2. ff. *Quod metus causa.* Metus
verò est mentis trepidatio instantis, vel futuri
periculi causâ, quæ vis conditionalis, seu com-
pulsiva nuncupatur, & non tollit volunta-
rium simpliciter, minuit tamen, & libertatem
lædit: ut si juvenis armis cogitur cum puella
contrahere matrimonium, qui absolute qui-
dè vult contrahere, at nollit, si metus abesset.

KÖNIG IN DECRET. LIB. IV.

§. III. *ambōn maly*
Subiectum impedimenti coactionis sunt 18
vim, aut metum passi, quorum matrimonium
dirimit. Perinde autem est, sive ipsis con-
trahentibus in propria persona, sive in perso-
na Parentum, vel liberorum suorum metus
inferatur; veluti si quis puellæ minetur, se pa-
trem ejus occisurum, nisi illa nuptiis consen-
tiant: cum parentes pro affectu paterno in li-
beros, & hi vicissim pro filiali pietate in pa-
restes, magis in eorum, quàm propria perso-
na terreri soleant per l. isti quidem. 8. §. fin.
ff. *Quod metus causa.* Idque etiam ad fratres,
& alios consanguineos usque ad quartum gra-
dum extenditur. Innocent. in c. cum locum.
14. n. 1. de Sponsalib. Felin. in c. Ecclesia. 10.
n. 99. de Constit.

§. IV.

Formam impedimento coactionis tribuit 19
vis, seu majoris rei impetus, qui repelli non
potest, & metus gravis defacto ab extrinseco
injustè incussus eo fine, ut consensus matri-
monialis extorqueatur. Unde, ut metus im-
pedimentum dirimens matrimonii constituat,
plures condiciones concurrant, oportet.

Prima est, ut metus sit gravis, seu, ut vulgò
dicitur, cadens in constantem virum; qualis
est metus mortis, mutilationis, cruciatûs cor-
poris, diuturni carceris, servitutis, stupri, infam-
iæ, amissionis insignis dignitatis, ac officii,
jacturæ omnium bonorum, vel notabilis par-
tis, injustæ excommunicationis, similis ve ma-
li. l. 3. 4. & 22. ff. *Quod metus causa.* Co-
varr. lib. 4. Decret. p. 2. c. 3. §. 4. Vincentius
de Just. de Dispensat. matrim. lib. 2. c. 12. à
num. 31. Metus levis matrimonio impedi-
mento non erit. Unde si vir dives videat, si-
bi imminere periculum amittendi 100. im-
periales, nisi Mæviam ducat uxorem, si im-
pulsus amore pecuniæ eandem ducat, matri-
monium subsistet, arg. l. vani. 185. ff. de R.
l. Covarr. d. §. 4. num. 5. Interim obser-
van-

Q

van-

vandum, quod malum illud, quod in viro cordato iustum metum efficere non potest, nihilo fecius in Virgine, vel foemina iustum, ac gravem metum efficiat, propterea, quod hic sexus facillimè commoveatur, & quasi naturâ timidior sit. Panormit. in *c. cum locum*. 14. *de Sponsal.* n. 6. Et generaliter, quâvis metus gravis sit, iudicis arbitrio permittendum est, ut considerata qualitate & conditione personæ arbitretur, an eligatur malum minus ad vitandum malum majus. Menoch. *de Arbitr. judic. casu* 136. n. 2 Barb. in *Collect. ad c. sacris*. 5. *de his, qua vi, metusve causâ. §. pro resolutione.* & Nos *ibid.* num. 4.

Secunda conditio est, ut metus sit præsens, seu defacto incussus, & non tantum suspicio metus inferendi. Hinc ratum habetur matrimonium, si quis propter solas minas, & in futurum imminens malum ducat Cajam, arg. *l. metum autem*. 9 ff. *Quod metus causâ* ubi disertè dicitur: *metum autem præsentem accipere debemus, non suspitionem inferendi ejus.* Sed hoc ita, ut suspicio ejusmodi levis sit, & vana. Quod si prudens, & gravis sit suspicio de periculo vel præsentem, vel futuro, non tamen omnino remoto, veluti si minæ factæ fuissent ab eo, qui frequenter solet eas exequi, causat metum, & concussionem animi de præsentem, ac, quod consequitur, matrimonium ex metu censetur esse contractum, & irritum, arg. *l. 7. §. 1. ff. Quod falso tutor. auctor. gest. esse dicitur*. 1. 7. §. *hos tamen. ff. Ad Leg. Jul. Majest.* Sanchez *de matr. lib. 4. disp. 1. n. 17.* Sperell. *de cis. fori Eccles. p. 1. dec. 5. n. 32. & seqq.*

20 Tertia est, ut metus ab extrinseco, id est, ab homine sit illatus. Si ab intrinseco puta ab infirmitate, tempestate, fera, vel alia quacunque causa fortuita, ac naturali venerit, matrimonium nullatenus vitiat. Valet ergo matrimonium contractum cum concubina metu mortis præsentem ex morbo, aut naufragio, vel inferno: quia metus talis non est à

causa extrinseca. Sanchez. *d. lib. 4. disp. 17. num. 4.* Similiter, si medicus lethali morbo oppresso mederi nolit, nisi filiam suam in uxorem accipiat, validum foret matrimonium timore mortis ab ægro celebratum, ex quo timor mortis non est incussus à Medico, sed à morbo; Medicus verò matrimonium solum petit, tanquam sui laboris stipendium. Idem Sanchez *num. 15.* Nihil tamen refert, a quo metus sit illatus: nam sive Magistratus, sive privatus aliquem cogat, ut nuptias ineat, quidquid ejus causâ factum est, pro nihilo habetur.

Quarta, quæ requiritur, conditio est, ut metus sit injustè incussus. Metus iustus, ac iustè causâ datâ incussus non irritat matrimonium: sic enim tenet matrimonium, ad quod ineundum metu censurarum Judex Ecclesiasticus eum compulit, qui antea libere sponsalia contraxit, aut sub spe matrimonii virginem defloravit. *c. ex liberis* 10. *de Sponsal. lib.* Similiter subsistit matrimonium, si Pater in delicto deprehensum metu accusationis induxerit, ut filiam duceret. Sanchez *d. disp. 11. n. 3.* Neque adverfatur *l. nec timorem*. 7. *in fin. ff. Quod metus causâ*, ubi is, qui in flagitio deprehensus dedit, ne proderetur, in integrum restitui jubetur: loquitur enim de casu, quo quis prudenter suspicatur, ne injustè prodatur aliis, & exinde mortem, aut vincula pati debeat. Planè si Pater stupratori mortem minatus sit, nisi filiam in uxorem accipiat, non valere matrimonium subsequutum, communiter placuit propter textum in *c. veniens*. 15. *h. tit. siquidem licet de jure Civili juxta l. 20. ff. ad Leg. Jul. de Adulter.* Pater adulterum cum filia inventum, impunè occidere possit, iustè tamen, & de jure Canonico non potest, consequenter hoc casu metus foret extrinsecus, & injustus.

Quinta denique conditio est, ut metus sit

fit per se directe incensus ad extorquendum
ipsum matrimonii consensum. Si alio fine
incensus sit, & metum passus ultro ad malum
averendum matrimonium, tanquam me-
dium, elegerit, non dicitur esse ex metu irri-
tate contractum. Text. in *d. c. veniens. 15.*
de Sponsalib. ubi habetur, quod etsi Pater,
pervenit quemdam cum filia simul in lecto
inveniens, istum puellam desponsare coëge-
rit, tamen matrimonium fit validum, nisi
metu coactus eam desponsavit. Ex quo col-
ligunt Interpp. quod si Pater voluerit ulcisci
injuriam, alter autem ultro ad declinandam
ultionem matrimonium filiae obtulerit, hoc
esse validum: quia quamvis per metum ul-
cionis ille fuerit ad matrimonium indirecte
compulsus, metus tamen non fuit incensus
propter matrimonium. At in praxi, & foro
externo hoc vix obtineret, quippe metum
duntaxat ad ulciscendam injuriam incensus
fuisse, difficulter probabitur, & sic in foro fo-
ri potius in ordine ad matrimonium contra-
hendum illatus censetur. Sperell. *decis. Ec-*
clesi. p. 1. dec. 6.

Dubium superest: an metus reverentialis
liberorum erga Parentes, aut subditorum er-
ga Principes sit metus gravis, ac sufficiens ad
matrimonium irritandum?

Affirmat Navar. ad *Tit. de His, qua vi,*
metusve causa sunt. consil. 9. & 10. & in Ma-
mali c. 22. num. 51. cui favet textus in *l. 1.*
§. in summa. 6. ff. Quar. rer. act. non det.
ubi metus & nimia reverentia æquiparantur.
Negat Panormit. in *c. cum locum. num. 8. de*
Sponsalib. cui suffragatur luculentus textus
in *l. §. patre 22. ff. de Rit. nupt. ibi: si patre*
egente ducit uxorem, quam non duceret,
§. sui arbitrii esset, contrahit tamen matri-
monium, quod inter invito non contrahitur,
hoc maluisse videtur. Insuper in subsidium
venit *l. 26. §. 1. ff. de Pign. l. ad invidiam.*
c. quod metus causa. c. 4. causa. 20. q. 3.

Ego præfero sententiam mediam, nimirum
metum reverentialem esse metum gravem,
ac obstare valori matrimonii, si concurrant
minæ graves, importunæ preces, aut alia
circumstantiæ, propter quas modesta contra-
dictio nihil prodesset: metum verò purè re-
verentialem, seu solam reverentiam inferioris
erga superiorem, quâ non audeat ei contradi-
cere, esse duntaxat metum levem, & per conse-
quens ad dirimendum matrimonium insuf-
ficientem. P. Engl. *de Sponsal. §. 5. n. 4. Canis.*
ad d. c. cum locum. Eod.

Effectus impedimenti coactionis est, quod
matrimonium irritet, ita ut ex parte utriusque
Conjugis nullam omnino pariat obligatio-
nem, quamvis fuisset juramentò firmatum.
c. 14. 15. & 28. de Sponsal. c. 2. h. t. & ibi
Panormit. n. 5. Ratio est: quia juramentum
vi, aut dolo præstitum non confirmat contra-
ctus invalidos. *c. 28. de Furejur. c. 2. de Pact.*
in 6. & cum hujusmodi matrimonium sit ir-
ritum ex defectu liberi consensûs, juramen-
tum hujus defectum non supplet, & æquè
nullum est, quàm ipsum matrimonium, ut
notant DD in c. fin. de Procurat. in 6. Covar.
de Matr. p. 2. c. 3. §. 5. n. 3. Neque obstat
c. inter cetera. 22. causa 22. q. 4. ubi matri-
monium timore mortis contractum dicitur
firmum, & stabile: quoniam *Canon* ille loqui-
tur de casu speciali, quo postea cessante scilicet
metu, matrimonium liberè ratificatum fuit.

Porro quod diximus de matrimonio, se-
cundum probabiliorè sententiam etiam
potrigitur ad sponsalia de futuro per *c. ex li-*
teris 11. de Despons. impub. ubi puella pubes,
metu minarum parentis juratò desponsata cui-
dam puero, non impeditur alteri nubere; ibi-
que reddit rationem *Glossa*: quia scilicet *spon-*
salia metu inita sunt ex genere suo irrita. Qui
sententiam hanc respuunt, cap. illud inter-
pretantur de absoluta coactione, & negatione

Q2

con-

consensus propter verba: *nolens & invita*; sed in eo sermonem esse de simplici metu; textus innuit, dum dicit: *minis parentis impulsus*; quamobrem ad vitandam verborum contrarietatem, maximè in eodem textu, dicendum est, quòd verba *invita*, & *nolens* non denotent vim absolutam, & negationem voluntatis, sed vim per metum, & voluntarietatem ratione ejusdem metus diminutam. Neque insolitum est in jure, quòd metus vis appelletur, ut in *c. 2. de Pactis in 6.* Ad hæc eò ipsò, quòd matrimonium, ex gravi metu injusto initum, sit à jure irritatum, saltem indirectè irritata sunt sponsalia, tendentia in tale matrimonium irritum, cum promissio rei invalida sit etiam invalida, prout latè deducit Clariss. P. Jacob. Wex *de Sponsal. p. 2. controvers. 1.*

24 Ad effectus impedimenti coactionis referri etiam potest, quòd Domini temporales, vel Magistratus qui sine causa directè, vel indirectè metu gravi suos subditos ad matrimonium cogunt, incurrant excommunicationem ipsò factò. Trid. *sess. 24. de Reform. matr. c. 9.* Quod quia nominatim loquitur de cogentibus, qui habent jurisdictionem in foro externo sæculari, ideo non comprehendit Parentes, qui suos liberos; Dominos, qui sua mancipia; Parochos, aut Episcopos, qui suas oves ad ineundum matrimonium cogunt; imò nec Reges, aut Imperatores, ut qui non includuntur, nisi specialiter exprimantur; nec impediētes aliquem à matrimonio, cum & de his Concilium nihil disponat. Henriquez, Sanchez, & alii, quos refert, & sequitur Dicastillo *de Matrim. disp. 4. dubit. 14. & 15.*

§. VI.

25 Contrarium impedimenti coactionis est liber consensus postea subsecutus: enim verò cessat hoc impedimentum, ubi vi, vel metu amoto, matrimonium coactum verbò, aut factò ratificatur. Censetur autem factò ratifi-

cari, si persona metum, vel vim passa volens, & conscia nullitatis matrimonii ad concubium se applicet, arg. *c. 2. de Conjug. servor. & c. 4. Qui matrim. accusar.* est enim præsumptio juris, & de jure, copulam affectu maritali factam esse per *c. is, qui fidem. 30. de Sponsal.* Quòd verò aliqui contendat, etiam per copulam metu extortam matrimonium convalescere, verum non puto, ex quo ex copula coacta non potest præsumi liber consensus in matrimonium. Zoël. *de Sponsal. n. 79.*

Similiter factò matrimonium coactum ratificatur, si conjunx coactus sponte persistat in matrimonio, & alteri conjugi quietè cohabitet, quamvis nulla copula intercedat juxta *c. 21. de Sponsal.* Ad quod tamen requiritur, ut cohabitans sciat, matrimonium contractum fuisse nullum, quandoquidem error consentii adversatur. *l. 15. ff. de jurisdict.* Deinde, ut cohabitatio fuerit spontanea; & sine metu: quia ratificatio exigit liberum consensum, cui locus non est metu durante. Gloss. in *c. 1. de his, que vi, met. causa. V. post modum.* Denique cohabitatio non debet esse momentanea, sed diuturna, cujus tempus, cum jure definitum non sit, arbitrio Judicis relinquendum est, arg. *c. 4. de Offic. deleg. l. 1. in fin. ff. de jure delib.* Sanch. *lib. 4. de Matr. disp. 18. per tot.* Addo, hæc procedere etiam post Concilium Tridentinum, modò impedimentum fuerit occultum Parocho, & testibus, nec possit in judicio probari per tradita in *tit. de Sponsal. n. 128.*

Pars III.

De Impedimento raptus.

SUMMARIUM.

27. Descriptio impedimenti raptus. 28. Quo jure introductum sit? 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. Ex quo raptu oriatur? 30. 31. Quorum matrimonii obstat? 36. 37. Effectus raptus. 38. Quomodo impedimentum raptus cessat?

§. I.

Definitur impedimentum raptus, quod sit violenta foeminae abductio ad finem contrahendi matrimonii, inter raptam, & raptorem matrimonium dirimens.

§. II.

Causa efficiens impedimenti raptus est vel remota, vel proxima.

Remota est Concilium Tridentinum: nam jure Decretalium raptus matrimonio impedimento non erat juxta *c. fin. de Raptorib.* per quod correctum fuit jus Civile in *l. un. §. 1. C. de raptu Virg. & Novel. 143.* item antiqui Canones, nimirum *c. de puellis. 4. & c. placuit. 1. causa 36. q. 2.* quibus matrimonium inter raptorem & raptam, licet postea liberè consentientem, nullatenus valebat. At verò Trident. *sess. 24. de Reform. matr. c. 6.* de novo hoc impedimentum introduxit, seu quodammodo reduxit, statuens, *inter raptorem & raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere matrimonium,* non ultra. Hinc impedimentum hoc in illis solum locis locum habet, in quibus Concilium Tridentinum receptum est; in aliis autem servari debet id, quod statutum reperitur in *d. c. fin. de raptorib. Pont. de Matr. lib. 7. c. ult. n. 6.*

Causa efficiens proxima hujus impedimenti est raptus, quo per violentiam mulier renitens iustitiam matrimonii contrahendi abducitur in alium locum.

§. III.

Subjectum impedimenti raptus sunt, quos raptus reddit inhabiles ad matrimonium contrahendum: puta raptor, & raptam.

Raptor, qui impedimentum incurrit, dicitur ille, qui pro se vel ipse foeminam violenter abduxit, vel tertio mandavit, ut abduceret. Mandatarius, sicut & alii auxiliatores, ac fautores Principalis, sive physice, sive moraliter raptantis, subjacent quidem etiam excommu-

nicationi, infamiae, & aliis poenis à Tridentino *l. cit.* constitutis, non tamen contrahunt exinde impedimentum dirimens respectu raptae eamque, si aliunde non impediatur, ducere possunt: cum enim Concilium Tridentinum impedimentum ex raptu restrinxerit ad solum raptorem, & raptam, ad cooperantes extendendum non est, tanquam odiosum, ac poenale per *l. si preses. ff. de Poenis. c. odia. 15. & c. in poenis. 49. de R. J. in 6. Patrit. Spores de Matr. n. 30.*

Sed quid dicendum de foemina rapiente virum, an ea quoque contineatur dispositione Tridentini, & impedimentum incurrat?

Negativa placet multis, eò quod casus insolitus sit, si foemina virum rapiat, neque in decreto Tridentini expressus, ut quod tantum de raptore non de raptrice loquitur; aliunde autem constat, quod ad casus insolitos leges praesertim poenales & correctoriae porrigendae non sint, quoniam jura non respiciunt ea, quae raro contingunt. *l. 4. & 5. ff. de Legib. Bonac. q. 4. de Matr. punct. 18. n. 7. Reverend. Maurus Oberalscher de Sacram. p. 2. tr. 2. c. 4. §. 12. Clariss. P. Paulus Mezger de Sacrament. disp. 54. a. 6. §. 5.*

Affirmativam tuentur Aversa de Matr. q. 12. *sect. 3. §. at affirmandum.* Vincent. de Just. de dispensat. matr. lib. 2. c. 18. n. 75. & alii apud Sanchez lib. 7. *disp. 12. n. 24.* imprimis idèd, quia perinde per raptum patratum à foemina, ac per raptum factum à viro matrimonii libertas impeditur, cui Concilium Tridentinum per constitutionem hujus impedimenti unice consulere voluit. Deinde quia eadem ratio in raptore & raptrice militat, eadem debet esse pro utroque juris dispositio per *l. illud. ff. Ad Leg. Aquil. Barb. de Offic. & potest. Episcop. alleg. 35. n. 4.* adeoque licet Tridentinum de muliere rapta expressim loquatur, non ideo viros raptos excludit, sed ita loquitur, quia frequentius foeminae, quam mares rapiun-

rapiuntur. Ad hæc, etsi textus in *c. 1. & 4. De eo, qui cognovit consang. uxor. sua.* tantum de viro loquatur, eique debitum petere, ac aliud matrimonium inire interdicit, hoc tamen impedimentum extenditur etiam ad feminas: quid ergo prohibet, quod minus etiam impedimentum raptus ad feminas raptrices extendi debeat? maxime quia verba Tridentini æquè possunt aptari mulieribus, ac masculis raptibus, & materia potest convenire utrique sexui, quo casu sub masculino femininum in poenalibus quoque, & odiosis comprehendit Bartol. *l. jura. in fin. ff. de Legib.* cuius doctrina communiter recipitur, & confirmatur ex *Clem. 1. de Regularib.* Navarr. *de Consang. & affinit. consil. 3. à n. 6.*

Ego perpensis pro, & contra argumentis, ac rationibus, autumo, utramque sententiam in theoria probabiliter defendi; sed Lector arbiter sit, cui aureum sui assensus pomum tribuere velit.

31 Quod attinet raptam, nihil interest, soluta sit, an conjugata; virgo, an vidua; honesta, an inhonesta, etiam meretrix, & quantumcunque infamis; extranea, an consanguinea, affinis, vel aliter impedita, modò ad effectum matrimonii contrahendi raptus sequutus fuerit: quandoquidem Concilium indistinctè absque ullo discrimine personarum raptorem impedimento, aliisve poenis adductis subjicit, licet poenæ juris Civilis non obtineant, si mulier non sit honesta. Sanch. *de Matr. lib. 7. disp. 13. n. 14.* Bonac. *d. punct. 18. num. 7.* Putat tamen Barb. in *c. penult. de Raptor. n. 4.* idem impedimentum cessare, si quis propriam sponsam, præsertim volentem, rapuerit: tum propter ipsummet *c. penult.* ubi Lucius III. rescripsit, quòd ibi raptus dicatur admitti, ubi nihil ante de nuptiis agitur: tum quia raptus propriæ sponsæ libertatem matrimonialem non diminuit, ex quo eam sponsa per præcedentem obligationem sponsalium jam amisit;

nisi forsan justa resiliendi causa supervenerit; quo casu idem erit, ac si sponsalia nunquam præcessissent.

§. IV.

Forma impedimenti raptus desumitur à requisitis necessariis ad hoc, ut raptus matrimonium dirimat, quæ plura.

Primo enim raptus debet esse violentus, seu cum violentia illata renitenti, sive illa sit physica, si nempe manus injiciatur, sive moralis, si scilicet minis, metuque gravi terreatur. Non verò sufficit, si solum blanditiis, promissis, donis, dolis, fallaciis, aut importunis precibus alliciatur per *l. 3. §. 5. ff. de Incendio, ruina, naufragio.* Unde à fortiori nullus esset raptus, si mulier sub nullius potestate constituta sponte consentiret, siquidem scienti, volenti, & petenti non fit injuria, nec dolus: *l. nemo videtur. ff. de R. l.* Econtra raptus foret, si puella primitus reniteretur, essetque invita, quamvis postmodum sponte consentiret: quia considerandum initium, in quo violentia fuit, arg. *l. Divus Hadrianus. 14. ff. Ad Leg. Cornel. de Sicar.*

Dubio non caret: num raptus impedimentum inducat, si puella volens abducatur, invitæ tamen parentibus, aut aliis, sub quorum est potestate?

Sanè Jure Civili raptum committi, & puniri, si mulier volens etiam raptori desponsata, renitentibus parentibus abducatur, textus est in *l. un. in pr. & §. poenas autem. C. de Raptu virg.* cum parentibus tali raptu maxima injuria irrogetur, quam puella in abductionem consentiens remittere non potest. *l. 1. §. usque adeo. ff. de injuriis.* Ex proinde etiam hoc casu oriri impedimentum ex Tridentino, docent Navarr. *ad Tit. de Raptorib. consil. 2.* & Cardinal. Luca *de Matr. disp. 5.* Nihilominus contrarium suadere videtur textus in *d. c. penult. de Raptorib.* & ratio: quia videlicet parentum renitentia non obstat libertati

bertati matrimonii, cuius consideratione Concilium Trident. hoc impedimentum induxit. Ita Patrie. Sporer *de Matrim.* n. 28. Pirhing *de Raptorib.* n. 7. Cardinal. Tusch. *lit. R. concl.* 5. & alii.

Secundo raptus debet esse de loco uno in alium abductio: nam ibi raptus commissus dicitur, ubi puella, de cuius ante nuptiis nihil actum fuerat, fuit abducta. Textus in *c. lex illa 2. causâ 36. q. 1.* Idcirco si fœmina in domo propria, vel loco violenter opprimatur, erit solummodò raptus in latiori sensu, & in specie luxuriæ. Nec satis est, ut abducatur quomodocunque v. g. à loco publico ad privatum, & obicium, ab agro ad sylvam, ab una camera ad aliam, sed requiritur, ut abductio sit vera, & realis de loco in locum ad habendam raptam in sua potestate. Vid. Sanchez *d. disp.* 13. *num.* 7. Bonacin. *d. punct.* 18. *num.* 8. Cardinal. Tusch. *d. lit. R. concl.* 6.

Tertiò Gutierrez *de Matr.* c. 86. n. 8. Dian. p. 3. *tr.* 4. *resol.* 261. & quàm plures alii apud Vincent. de Just. *de Dispensat. matr. lib.* 2. c. 18. n. 47. requirant, ut fœmina non libidinis tantùm gratiâ, aut aliam ob causam, sed ad effectum matrimonii contrahendi sit abducta; quoniam Tridentinum per hoc impedimentum, & reliquas pœnas *d. sess.* 24. c. 6. statuas illum duntaxat afficere, & punire intendit, qui libertatem matrimonialem per eiusmodi raptum lædit, vel saltem proximo læsionis periculo exponit, is autem, qui fœminam solum libidinis explendæ causâ absque intentione matrimonii contrahendi rapit, non lædit libertatem matrimonialem, neque proximum læsionis periculum ponit, eò ipsò quòd matrimonium non intendat, neque ad illud procurandum vim adhibeat. Quòd si postmodum etiam intentio contrahendi matrimonium ex parte raptoris, & raptæ supervenerit, per accidens est, & qualitatem raptus

non immutat, consequenter si cessante metu fœmina liberè consentiat, validum erit matrimonium, tametsi rapta adhuc in raptoris potestate existat, eò scilicet modò, quò abstrahendū ab obligatione Tridentini matrimonium aliàs subsistere potuit. Dissentit Bonac. *de Matr.* q. 4. *punct.* 18. n. 2. cum Sà *V. matr.* n. 9.

§. V.

Effectus impedimenti raptus primarius est, quòd inter raptorem, & raptam dirimat matrimonium, idque non solum propter naturalem defectum consensûs, quamdiu violentia durat, sed etiam, si rapta ultro in raptorem consentire, & cum ipso matrimonium contrahere velit; nisi loco tuto, & plenæ libertati fuerit restituta. Trident. *d. sess.* 24. *de Reform. matr.* c. 6.

In disquisitionem venit: an & sponsalia tempore raptus inter raptorem, & raptam contracta sint invalida?

Ratio dubitandi est: quòd citatum Decretum Tridentini sit correctorium juris communis, & per consequens, cum de matrimonio loquatur, ad sponsalia minimè est extendendum; quemadmodum decretum irritans matrimonium clandestinum propterea ad sponsalia extendi non posse, comprobatum est in *Tit. de Clandest. despons.* n. 29.

Verùm sponsalia quoque inter raptorem, & raptam subsistere non posse, tenent Layman in *Theol. mor. lib.* 5. *tr.* 10. c. 13. *in fin.* Sanchez *lib.* 7. *disp.* 13. n. 17. & Bonac. q. 4. *punct.* 18. n. 10. cum quibus transeo: certè etiam ratio finalis, propter quam Concilium Tridentinum inter raptorem & raptam irritavit matrimonium, militat quoque quoad sponsalia, ut quæ ex una parte æquè, ac matrimonium, exigunt plenam libertatem, & ex altera, sicut præsumitur, quòd rapta, dum est sub potestate raptoris, ex metu assentiatur matrimonio, ita pariter præsumitur, quòd ex tali metu assentiatur sponsalibus.

Nec

Nec ratio dubitandi tanti esse videtur, ut discessionem imperare possit: etenim negotium illud decretum Tridentini, tanquam correctorium, à matrimonio ad sponsalia extendi non posse: nam in subordinatis, quando omnino eadem est ratio, dispositio quoad unum afficit etiam alterum, quod ad ipsum ordinatur. Neque ad rem facit paritas adducta de matrimonio clandestino in ordine ad sponsalia clandestina, quandoquidem in his non militat eadem omnino ratio: cum motum adulterii, quod est in matrimonio clandestino, cesset in sponsalibus clandestinis.

37 *Effectus secundarii impedimenti raptus sunt poenae raptui annexae. Et quidem jure antiquorum Canonum tam raptor, quam ejus fautores incidunt in excommunicationem non latam, sed ferendam sententiae. c. 1. & 2. causa 36. q. 2. Tridentinum verò d. loco statuit, ut etiam secundo matrimonio interraptorem & raptam, nihilominus raptor ipse, & omnes illi consilium, auxilium, aut favorem praebentes sint ipso jure excommunicati, ac perpetuo infames, omniumque dignitatum incapaces, & si Clerici fuerint, de proprio gradu decedant, teneaturque praeterea raptor mulierem raptam sive eam uxorem duxerit, sive non duxerit, decenter arbitrio Judicis dotare. Est ergo hodie poena raptus excommunicatio latae sententiae, sed non reservata. Bonacin. d. punct. 18. n. 9. Farinac. q. 145. n. 21. poena autem infamiae, inhabilitatis ad dignitates, depositionis, & dotationis sententiae ferendae, & ideo non obligat ante Judicis sententiam. Layman d. c. 3. n. 4. Filiuc. de Imped. matrim. n. 264. Jure Civili in l. un. C. de raptu Virg. & in Novell. 143. in raptorem sancitur poena ultimae supplicii, & ut bona raptoris, eorumque, qui illi opem tulerunt, statim raptae cedant, quae tamen amittit, si raptori nubat. An verò etiam hodie amittat? consule Sanchez de matrimo. lib. 7. disp. 12. n. 27. & seqq.*

§. VI. *Contrarium impedimenti raptus est motus, quo cessat. Cessat autem hoc impedimentum, si raptam à raptore separata, & in loco tuto, ac libero constituta, raptorem in virum habere consenserit: nisi enim aliud obstat, validum erit matrimonium, ut patet ex Tridentino loc. cit. contra quod d. l. un. C. de Raptu virg. & Novell. 143. nihil valet.*

TITULUS VIII.

De Conjugio leproforum.

SUMMARIA.

1. *Lepra, vel alius morbus non impedit matrimonium.*
2. *Superveniens dissolvit quidem sponsalia. 3. Non item matrimonium.*

Hoc titulus quaritur: anne etiam lepra, vel alius morbus contagiosus matrimonio impedimentum ponat? Pro cujus resolutione.

Dico I. Nec lepra, nec quicumque alius morbus impedit matrimonium, dummodo non causet perpetuam impotentiam, adeo ut, quamvis graviter peccet, qui dissimulatio hujusmodi morbo nubit, & ita conjugem decipit, morbo tamen, & rei veritate detecta, non solum valide, sed etiam licite matrimonium inibitur, sive duo v. g. leprosi inter se, sive vir leprosus cum femina sana, aut econtra contrahant, quandoquidem nullibi prohibentur; imò singulariter in c. 2. h. t. cautum est, leprosis, si concinere nolint, & aliquam, quae sibi nubere velit, invenerint, liberum esse ad matrimonium convolare.

Dico II. Si post sponsalia de futuro inter legitimas personas contracta, antequam à viro mulier traducatur, alter eorum lepram, vel alium morbum incurrit, ad eam, vel eum accipiendum cogi non debet, cum nondum inter